

- شنبه ۳۰ بهمن ماه ۱۳۰۰**
- سال دوازدهم - شماره ۲۲۴۳**

سیهرغرب، گروه کشاورزی – شکبیا کولیوند؛ «کشاورزی ارگانیک»، راه برون‌رفت از مشکلات صادراتی غرب کشور است، راهی که نه‌تنها افق روشن صادراتی و ارزآوری را به همراه دارد بلکه می‌تواند استفاده بهینه از منابع طبیعی، تأمین امنیت غذایی و سلامت را نیز به ارمغان آورد.

بازگشت محموله‌های صادراتی محصولات کشاورزی ایران اگرچه موضوع جدیدی نیست اما چندی پیش بود که برگشت محموله‌های صادراتی قفل، کیوی و سیب‌زمینی از کشورهای روسیه، هند، ازبکستان، ترکمنستان به‌نوعی گلابیه‌مندی‌های مردمی را نیز به همراه داشت؛ موضوعی که چرا باید این محصولات برگشت بخورند؟ اگر سلامت آن‌ها تأیید نشده است چرا باید حال در کشور مصرف شوند؟

این موضوع از سویی روی صادرات به کشورهای هدف نیز اثر گذاشته و آسیب‌هایی را به روند صادراتی محصولات کشاورزی ما زده است؛ چنانکه در خبرها عنوان شد وجه اشتراک بازگشت محصولات کشاورزی صادراتی به ایران، استفاده از کود و سموم غیراستاندارد است.

چنانکه نایب‌رئیس اتحادیه تولیدکنندگان و صادرکنندگان محصولات کشاورزی استان اصفهان در این زمینه دلیل این اتفاق را استفاده از چهار مدل سم در محصولات کشاورزی صادراتی ایران دانست که در داخل کشور روسیه ثبت نشده بود.

می‌بینیم که اوایل آذر، بیش از سه هزار و ۵۰۰ تن سیب‌زمینی از ازبکستان نیز برگشت خورد و این کشور اعلام کرد این محصول را به دلیل آلودگی خطرناک برگشت داده است. پس از آن هم سازمان حفظ نباتات و قرنطینه هندوستان به دلیل وجود ذرات سفید روی کیوی‌های صادراتی ایران، آن را قبول نکرد.

در ادامه این موضوع‌ها، رئیس سازمان حفظ نباتات کشور، تغییر شیوه‌نامه‌های بهداشتی کشورهای مقصد را، عامل اصلی برگشت محصولات کشاورزی صادراتی دانست و گفت؛ اتفاقاتی که به‌تازگی در خصوص برخی محصولات کشاورزی رخ داد، به این دلیل بوده که شرایط کشور مقصد، برای صادرات محصولات ما تغییر کرده و هر کشور استانداردهای خاص خود را دراین‌باره دارد؛ مثلاً روسیه و اتحادیه اوراسیا مقرراتی دراین‌باره دارند که گاهی هم آن‌ها را تغییر می‌دهند و زمانی که آن قوانین را تغییر می‌دهند باید پست‌های قرنطینه گواهی‌های صادر کنند که منطبق بر استانداردهای آن‌ها باشد.

شاپور علایی‌مقدم تأکید کرد؛ با تغییر شیوه‌نامه‌های بهداشتی روسیه از محصول به بسته‌های تولید و تأکید بر مراقبت از سلامت جامعه، نیاز به گواهی سلامت هم باید ضمیمه مدارک صادرکننده‌ها باشد. اما به‌راستی این استانداردها چیست و چرا نباید مطابق با آن‌ها زنجیره تولید را در محصولات کشاورزی خود در پیش بگیریم؟

راه برون‌رفت از این وضعیت و پا نهادن در

مسیری که نهایت آن، در کنار تأمین امنیت غذایی، استفاده درست و مناسب و بهینه از منابع آب‌وخاک، تولید مناسب منطبق با استاندارد و سلامت است چیست؟ اگر محصولات کشاورزی‌مان در این عرصه تولید شوند، آیا بازمه گمانه‌زنی‌ها سر راه آن‌ها وجود خواهد داشت؟ در این عرصه باید گفت، «کشاورزی ارگانیک»، به‌عنوان یکی از مؤلفه‌های توسعه پایدار کشاورزی و راهکار ارزنده جهت حفاظت از محیط

زیست، راه برون‌رفت از مشکلات صادراتی است؛ محصولاتی که در غرب کشور تولید می‌شوند و توان رقابت در بازارهای جهانی را دارند به گفته بسیاری از متخصصان این حوزه باید با توجه به کشاورزی ارگانیک وارد کار شوند.

در این راستا گفت‌وگویی با مدیر قطب علمی کشاورزی ارگانیک، عضو شورای بین‌المللی تحقیقات و نوآوری ارگانیک، دانشیار مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور و رئیس اتحادیه انجمن‌های علوم گیاه‌پزشکی ایران ترتیب داده شد تا وضعیت پیش روی این عرصه را جویا و وضعیت دیگر کشورها را مورد بررسی قرار دهیم که در ادامه متن این صحبت‌ها را می‌خوانید:

**** با نظام درست تولید و صادرات فاصله داریم**

محمدرضا رضاپناه در گفت‌وگو با خبرنگار سرویس کشاورزی سپهرغرب با اشاره به مشکلاتی که در صادرات برخی محصولات کشاورزی کشور به‌وجود آمد، عنوان کرد؛ اگرچه در این زمینه مشکلاتی از سوی دیگر کشورها ایجاد شده است که می‌تواند از طیف بهانه حق تا توطئه ناهایح دسته‌بندی شوند، اما باید پذیریم که بخشی از این موارد به کشور ما هم برمی‌گردد و نظام تولید و صادرات درست کاملی نساخته‌ایم.

وی با تأکید بر اینکه باید نقاط ضعف تولید محصولات کشاورزی تا فرآیند صادرات را بشناسیم، اظهار کرد؛ با نظام درست تولید و صادرات محصولات کشاورزی فاصله داریم که باید آن را روشن، تبیین و با نظم‌آفرینی شایسته، حل کنیم.

مدیر قطب علمی کشاورزی ارگانیک ادامه داد؛ باید نظام تولید منظمی که در آن حفظ سلامت غذا، محیط زیست، سلامت روحی، جسمی و روانی مردم را تضمین می‌کند، در دستور کار قرار گیرد؛ بدین‌ترتیب باید نظام سلامت غذا را ساخت و الگوهای بهینه مثل نظم‌آفرینی درست ارگانیک را

کشاورزی

سپهرغرب بررسی کرد؛

«کشاورزی ارگانیک»، راه برون‌رفت از مشکلات صادراتی غرب کشور

مدیر قطب علمی کشاورزی ارگانیک؛ با نظام درست تولید و صادرات، فاصله داریم

تولید و صادرات ارگانیک راه درست در عصر جدید است

تشویق کنیم.

رضاپناه خاطرنشان کرد؛ روش‌های دیگری باید برای تولید و تأمین غذا به‌کار گرفته شود، صرفاً نباید به مصرف کود شیمیایی تکیه کرد، جالب است کسانی که در تحریم اقتصادی نبوده‌اند در این روش‌های ارگانیک تحقیق و تمرین می‌کنند، اما در کشور به‌خوبی تبیین نشده تا در شرایط سخت حتی با آن ارزش افزوده و افتخار ایجاد کرد. وی تصریح کرد؛ توجه به تحقیق و توسعه و از طرفی توانایی تولید با روش‌های متنوع مبتنی بر روش‌های درست ارگانیک، کنترل بیولوژیک، کودهای سبز، کودهای بیولوژیک و کاهش مصرف سموم باید در دستور کار باشد و از تولیدهای خاص در این عرصه نیز حمایت شود.

پله‌پله نظام سلامت غذایی‌مان را درست کنیم

عضو شورای بین‌المللی تحقیقات و نوآوری ارگانیک با بیان اینکه به‌راستی باید دید آیا ما از محصولات ارگانیک حمایت و کشاورزان را به این سمت‌وسو تشویق کرده‌ایم؟ گفت؛ برای چنین روندی نیاز به برنامه‌ریزی کوتاه‌مدت، بلندمدت و میان‌مدت است، باید کاری کنیم که پله‌پله نظام سلامت غذایی‌مان را درست کنیم.

رضاپناه با بیان این موضوع تصریح کرد؛ باید در عرصه سرمایه‌گذاری این حوزه وقت بگذاریم و برنامه ابلاغی وزیر وقت کشاورزی در ۱۳ اسفند ۱۳۹۰ کماکان می‌تواند مبنای کار باشد، این موضوع تنها در محصولات کشاورزی خاص معنا پیدا نمی‌کند بلکه در شللات، مرغ، طیور و دام نیز باید توسعه یابد.

وی با اشاره به ماجرای وقفه موقت در صادرات قفل‌ل به کشور روسیه، اظهار کرد؛ باید بتوانیم محصولات ارگانیک و مناسبی تولید کنیم، نه ارگانیکی که حتی در داخل کشور قبولش ندارند، پس از ساختارسازی و قانون‌گذاری درست برای سلامت غذا و ارگانیک، اعتماد داخلی و اعتماد بین‌المللی شورای صادرات، مبتنی بر تألیز ریسک و قالب بین‌المللی قابل قبول شکل می‌گیرد و نیازی به سرکشی طرف روس به گلخانه‌های داخل کشور به‌طور خودکار تأمین می‌شود؛ بدین‌ترتیب می‌توانیم محصولاتی مورد قبول تولید کنیم که هیچ کشوری مانع صادرات آن نیز نمی‌تواند باشد. رئیس اتحادیه انجمن‌های علوم گیاه‌پزشکی ایران در ادامه صحبت‌های خود با بیان اینکه حدود ۱۲ هزار هکتار یعنی کمتر از یک‌دهم درصد اراضی کشاورزی کشور گواهی ارگانیک گرفته است که بعضاً قابلیت صادرات دارند، گفت؛ این رقم طی دهه اخیر تقریباً ثابت و بعضاً به‌واسطه افزایش نرخ ارز کاهش داشته است.

رضاپناه خاطرنشان کرد؛ البته ۲۰ هزار هکتار از مراتع و حدود ۴۰ هزار هکتار از مناطق تحت پوشش تولید عسل ارگانیک و حدود ۱۰ هزار هکتار از اراضی شبه جنگلی ارگانیک، دارای گواهی هستند و تقریباً در همه استان‌ها نمونه‌های ارگانیک وجود دارد.

وی با بیان اینکه تا به سطح یک درصد یا دو درصد نرسیم، حتی از جایگاه عادی و متوسط در دنیا عقب هستیم، اظهار کرد؛ بدین‌سان، شایسته است در شرایط تحریم، با نظم‌آفرینی اصولی، تحقیق و توسعه منظم ارگانیک را به جهان اثبات و پس از آن صادرات ارگانیک را توسعه دهیم، البته برنامه راهبردی کشاورزی ارگانیک که اوایل دهه ۹۰ به تصویب وزارتخانه مربوطه هم رسیده است و بری از ۱۰ تا ۲۰ برابر شرایط فعلی تنظیم شده بود.

سیب‌زمینی‌های ارگانیک تولید نمی‌شود و اگر تولید می‌شود، بسیار اندک است
دانشیار مؤسسه تحقیقات گیاه‌پزشکی کشور با اشاره به وضعیت تولید و صادرات محصول سیب‌زمینی به‌ویژه در استان همدان نیز گفت؛ اگر به حد کافی سیب‌زمینی ارگانیک تولید می‌کردیم پاسخ هر بهانه‌گیری به‌خوبی داده می‌شد و بلافاصله در داخل به تصحیح محصول کمر همت گمارده و طرف خارجی را نیز با محصول شایسته‌تر راضی و بازار را برای تولیدکننده ایرانی و صادرکننده ایرانی حفظ می‌کردیم، اما در حال حاضر، سیب‌زمینی‌های ارگانیک تولید نمی‌شود و یا اگر تولید شود بسیار اندک است.

رضاپناه ادامه داد؛ البته اخبار نگران‌کننده‌ای از استفاده از سموم مجاز و غیرمجاز در سیب‌زمینی نیز وجود دارد که تهدید دیگری برای این تولید محسوب می‌شود که در روزی که انتظار آن را نداریم و هنوز ساختار رصد از مزرعه تا سفره را نساخته‌ایم، سر باز خواهد کرد.

وی در ادامه ای گفت‌وگو با بیان اینکه با چنین گام‌هایی است که می‌توانیم توان رقابت برای

مدیر قطب علمی کشاورزی ارگانیک

گفت؛ سیب‌زمینی باید ارگانیک

تولید شود اما در حال حاضر،

سیب‌زمینی‌های ارگانیک یا تولید

نمی‌شود و یا اگر تولید می‌شود بسیار

اندک است. البته اخبار نگران‌کننده‌ای

از استفاده از سموم مجاز و غیرمجاز

در سیب‌زمینی نیز وجود دارد که

تهدید دیگری برای این تولید محسوب

می‌شود که در روزی که انتظار آن را

نداریم و هنوز ساختار رصد از مزرعه تا

سفره را نساخته‌ایم، سر باز خواهد کرد.

صادرات داشته باشیم، تصریح کرد؛ محصولات ما اگر با طرح‌های درستی تولید شده باشند، می‌توانند به‌صورت رقابتی وارد بازار شده و کشورهای دیگر بدون بهانه‌گیری آن‌ها را خریداری کنند، پشت سر آن‌ها حرفی نمی‌ماند و می‌توانند وارد بازارهای صادراتی و رقابتی شوند.

وی با بیان اینکه باید به‌دنبال این بود که بازار داخلی را کم‌کم سروسامان داده و در کنار آن، به بازارهای جهانی نیز توج ه کرد؛ گفت؛ کشاورزی ارگانیک یک نظم اصولی است که می‌توان در کنار توجه به این موارد، کسب‌وکار و پیشرفت را نیز به همراه داشته باشد، نظامی اصیل که در دنیا نیز پیگیری و نتایج مناسمی به همراه داشته است.

به‌راستی که کشاورزی ارگانیک نیازمند

تأمین یک‌سوم نیاز چای کشور از داخل

عدم استفاده از سموم مزیت چای ایرانی در برابر وارداتی است

مصرف‌کننده می‌رسد.

وی از رضایت‌مندی چایکاران و تولیدکنندگان از قیمت این محصول در دو سال اخیر خبر داد و افزود؛ در دو سال اخیر قیمت برگ سبز نامنطقی‌سازی کرده به طوری که سال گذشته رشد ۴۷ درصدی قیمت در برگ سبز، ۵۰ درصد در درجه دو و ۳۷ درصدی را در نوع درجه یک داشتیم.

وی خاطرنشان کرد؛ با حمایت دولت جدید این صنعت به سوی کیفی‌سازی برگ سبز گام برداشته است و یکی از مزیت‌های چای داخلی برخلاف چای وارداتی، عدم استفاده از سموم گیاهی است.

رئیس سازمان چای کشور در خصوص دریافت تسهیلات از صندوق تخصصی چای توسط چایکاران توضیح داد؛ این صندوق مبلغی بالغ بر ۹۵ میلیارد تومان سرمایه دارد که ۴۹ درصد توسط دولت و ۵۱ درصد توسط بخش خصوصی تأمین می‌شود که قادر است درازای هر هکتار باغ حدود چهار میلیون تومان تسهیلات با نرخ چهار درصد در اختیار چایکاران قرار دهد.

جهاناساز توسعه چای کشور را مستلزم حمایت‌های بیشتر دولت و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی دانست.

افزایش تولید در بخش کشاورزی، تعادل‌بخشی به سفره‌های زیرزمینی و ارتقای بهره‌وری و جبران تراز آب، به‌میزانی که در سال پایانی اجرای قانون برنامه ۱۱ میلیارد مترمکعب شود، اقدامات زیر را به‌عمل آورد؛ (ب) توسعه روش‌های آبیاری نوین، اجرای عملیات آب و خاک (سازهای و غیرسازهای)، توسعه آب‌بندها و سامانه (سیستم‌های) سطوح آگیر حداقل به میزان ۶۰۰ هزار هکتار در سال. (ث) احیاء، مرمت و لایروبی قنوات به میزان سالانه پنج‌درصد (پنج درصد) وضع موجود در طول اجرای قانون برنامه با تأکید بر فعالیت‌های آبخیزداری و آبخوانداری برای احیای قنوات.

همچنین در ماده ۲۷ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی (مصوب ۱۳۸۹/۵/۶ مجلس شورای اسلامی) نیز بیان شده است؛ دولت مکلف است به گونه‌ای برنامه‌ریزی نماید که تا سال ۱۴۰۴ هجری شمسی و با استفاده بهینه از منابع مندرج در فصل تأمین آب بوده‌های سننوتی، حداقل ۱۵ درصد (۱۵درصد) متوسط بلندمدت نزولات آسمانی سالانه کشور (هفت و نیم درصد (۷/۵درصد) از محل کنترل آب‌های سطحی و هفت و نیم درصد (۷/۵درصد) از طریق آبخیزداری و آبخوانداری) به حجم آب استحصالی کشور اضافه گردد و صددرصد (۱۰۰درصد) ترازنامه (بیلان) منفی آب‌های زیرزمینی دشت‌های کشور (با اولویت دشت‌های ممنوعه آبی) جبران گردد.

نکته پایانی آنکه برای مدیریت آب‌های زیرزمینی و پیشگیری از تهدیدات و مخاطرات متعدد ناشی از برداشت‌های آب‌های زیرزمینی، جامع‌نگری در مدیریت سرزمین و حوزه‌های آبخیز با دانش آبخیزداری(که‌به‌خاطراهمیت آن‌به‌علم‌مملکت‌داری نیز تعبیر می‌شود) از اصول اساسی به‌شمار می‌رود. در این راستا مسلماً یکی از راهکارهای جبران کسری تراز آب‌های زیرزمینی، طبق قانون و نظر متخصصان تقویت سفره‌های آب زیرزمینی و تخصیص اعتبارات لازم برای این امر است.

معجزه آبخیزداری؛

تنها یک درصد اعتبارات صرف مدیریت آب‌های زیرزمینی شده است

سپهرغرب، گروه کشاورزی؛ آبخیزداری و آبخوانداری از مهم‌ترین و مؤثرین راهکارهای مدیریت آب‌های زیرزمینی و پیشگیری از مخاطرات متعدد مثل فرونشست، بیابانزایی و غیره است.

بهره‌برداری بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی به پدیده فراگیر در بسیاری از کشورهای جهان ازجمله ایران تبدیل شده است. پدیده‌ای که می‌تواند در کنار تخریب سرزمین و تشدید بیابان‌زایی، امنیت غذایی جهانی را نیز به مخاطره بیندازد. در کنار این مشکلات و بی حاصل شدن این اراضی موجی از مهاجرت‌ها و جابه‌جایی جمعیت‌ها در را این مناطق باعث خواهد شد که سرانجام این دور و تسلسل باطل می‌تواند دولت‌ها را در معرض تهدید قرار دهد و آن‌ها را در گردابی از مشکلات بوم شناختی و اقتصادی و اجتماعی گرفتار نماید.

آمارها نشان می‌دهد تعداد چاه‌های عمیق و نیمه عمیق کشور از حدود ۴۷ هزار حلقه در سال ۱۳۵۱ به حدود ۷۹۴ هزار چاه در سال ۱۳۹۵ افزایش یافته و میزان برداشت نیز از ۹ میلیارد متر مکعب به بیش از ۵۵ میلیارد متر مکعب رسیده است. شایان ذکر است علی‌رغم افزایش شمار چاه‌های عمیق طی چند سال گذشته انتظار می‌رفت میزان تخلیه از این منابع آب افزایش پیدا کند، اما از سال ۱۳۸۷ علی‌رغم افزایش قابل توجه چاه‌ها، آبدهی آن‌ها افزایش چندانی نداشته است به دلیل که توان تخلیه سفره‌های آب زیرزمینی به شدت کاهش یافته است و مبین بهره‌برداری بیش از ظرفیت پایدار این منابع ارزشمند است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد برداشت‌های بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی کشور طی چند دهه گذشته باعث بحرانی شدن بسیاری از منابع آب کشور شده و شرایط نامطلوبی را در این مناطق به وجود آورده است که اثرات آن‌ها در کوتاه‌مدت می‌تواند به‌صورت فرونشست زمین و اثرات بلند مدت آن‌ها نیز به‌صورت تعارضات و منازعات اجتماعی و همچنین مهاجرت‌های گسترده در این نواحی به سایر مناطق و کانون‌های زیستی و کلان‌شهرهای